



Briselē, 7.8.2014.
COM(2014) 511 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 305/2011 67. panta 1. punktā

Satura rādītājs

Satura rādītājs	2
CPR Regula (ES) Nr. 305/2011 par būvizrādājumiem.....	3
1. Ievads.....	7
2. Vispārīga informācija	7
3. REACH un tās ietekme uz būvizrādājumiem.....	9
4.1. <i>Saskaņošanas mehānisms</i>	12
4.2. <i>Kā var ieviest jaunās regulatīvās dalībvalstu vajadzības?</i>	12
4.3. <i>No 3. un 7. pamatprasības līdz saskaņotām tehniskajām specifikācijām</i>	13
4.3.1 <i>Noteikumi saskaņotajos standartos</i>	13
4.3.2. <i>Noteikumi ETA izsniegšanai (izstrādājumiem, uz kuriem neattiecas saskaņotie standarti) ...</i>	15
5. Pētījuma par īpašo vajadzību pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizrādājumos rezultāti un diskusija	16
5.2. <i>Pētījuma konstatējumi</i>	17
5.2.1. Satura kritēriji shēmās, kas saistītas ar būvniecību.....	17
5.2.2. Shēmu mērķi	18
5.2.3. Ģeogrāfiskais aptvērums	18
5.2.4. Izstrādājumu aptvērums	18
5.2.5. Vielas, kuras tiek aplūkotas.....	19
5.2.6. Novērtēšanas kritēriji/procedūras	19
5.2.7. Veidi, kā norāda atbilstību	19
5.2.8. Shēmu izmantošanas apjoms.....	19
5.2.9. Valstu un ES tiesību akti.....	20
5.2.10. Uz saturu balstīta pieeja — diskusija	20
Būvizrādājumu ražotāju apspriešanās, izmantojot tiešsaistes aptauju, un pētījuma rezultātu apspriešana liecina, ka ražotāji uzskata, ka jebkurš to pienākuma sniegt informāciju par bīstamajām vielām piegādes ķēdē paplašinājums radītu nepamatotu slogu, jo īpaši attiecībā uz MVU.....	20

ŠAJĀ ZIŅOJUMĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

Šajā ziņojumā bieži izmanto šādus saīsinājumus, un tie te ir iekļauti uzskatāmības labad:

CEN	Eiropas Standartizācijas komiteja
CENELEC	Eiropas Elektrotehniskās standartizācijas komiteja
CPR	Regula (ES) Nr. 305/2011 par būvizrādājumiem
DoP	Ekspluatācijas īpašību deklarācija
EAD	Eiropas novērtējuma dokuments
EN	Eiropas standarts
EOTA	Eiropas tehniskā novērtējuma organizācija
ETA	Eiropas tehniskais novērtējums
REACH	Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu
SVHC	Īpaši bīstamas vielas

KOPSAVILKUMS

Šis ziņojums ir iesniegts saskaņā ar 67. panta 1. punktu Regulā (ES) Nr. 305/2011¹ – Būvizstrādājumu regulā (CPR).

Saskaņā ar CPR 4. panta 1. punktu, laižot tirgū būvizstrādājumu, uz ko attiecas saskaņots standarts, par kuru izdots Eiropas tehniskais novērtējums, ražotājs izstrādā ekspluatācijas īpašību deklarāciju (DoP). DoP kopija jāpievieno visiem izstrādājumiem, kas ir darīti pieejami tirgū. CPR 6. panta 5. punktā arī noteikts, ka informācija, kas minēta Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) 31. pantā vai 33. pantā, jāiesniedz kopā ar ekspluatācijas īpašību deklarāciju.

Komisijas ziņošanas pienākums CPR 67. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts šādi:

"Komisija līdz 2014. gada 25. aprīlim izvērtē, vai pastāv īpaša vajadzība sniegt informāciju par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos, un atbildēt uz 6. panta 5. punktā paredzēto prasību par informācijas sniegšanu attiecināt arī uz citām vielām, un ziņo par to Eiropas Parlamentam un Padomei. Savā izvērtējumā Komisija inter alia ņem vērā vajadzību nodrošināt augstu veselības aizsardzības un drošības līmeni gan attiecībā uz strādājošajiem, kuri izmanto būvizstrādājumus, gan attiecībā uz būvju lietotājiem, tostarp ņemot vērā arī prasības par būvju daļu vai materiālu pārstrādi un/vai atkārtotu izmantošanu."

Lai ievērotu šo pienākumu, Komisija ir pasūtījusi neatkarīgu „**Pētījumu par īpašām informācijas vajadzībām attiecībā uz bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos**” ar visaptverošu mērķi skaidrot un analizēt, vai pastāv konkrētas vajadzības attiecībā uz informāciju par būvizstrādājumu saturu.

Pētījumā konstatētas un galvenokārt pētītas 30 shēmas, kas attiecas uz bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos. Pētījumā konstatēts, ka neviena no nozarei raksturīgajām shēmām nepievēršas tikai šim saturam un neattiecas tikai uz būvizstrādājumiem. Valsts tiesību aktos (ja tādi ir) ir jauka pieeja, lai gan ir identificēti piemēri, kas pievēršas saturam, jo īpaši aplūkojot noteiktu vielu ierobežojumus (aizliegumus). Pētījumā atklāts, ka ieinteresētajām personām ir atšķirīgi uzskati par būvizstrādājumu satura marķēšanas nozīmi. Ieinteresētās personas, kas to atbalsta, redz tās īpašo vērtību attiecībā uz vielu aizliegumu ieviešanu un atkārtotas izmantošanas un otrreizējas pārstrādes veicināšanu, lai gan šīs shēmas galvenokārt ir brīvprātīgas.

Komisija ir izvērtējusi pētījuma rezultātus kopā ar CPR un REACH tiesību normām. Turklāt Komisija ir novērtējusi saskaņošanas darba progresu attiecībā uz bīstamo vielu novērtēšanu būvizstrādājumos un nonākusi pie šādiem secinājumiem.

Pašreizējās saskaņotās būvizstrādājumu tehniskās specifikācijas aptver visus izstrādājuma ekspluatācijas īpašību aspektus saistībā ar noteikumiem par vielām, kādi pašlaik ir spēkā valsts un Eiropas līmenī.

Standartizācijas darbs, kas veikts, lai izstrādātu Eiropas novērtējuma metodes, ietver, cita

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula (ES) Nr. 305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK (OV L 88, 4.4.2011., 5. lpp.).

starpā, visus valsts vai Eiropas tiesību aktu noteikumus, kas attiecas uz saturu. Standartu izstrādātāji drīzumā šīs novērtējuma metodes ievieš saskaņotajos Eiropas standartos, un arī EOTA iestādes tos izmantos Eiropas novērtējuma dokumentos (EAD). Šī procedūra tiek veikta katru reizi, kad tiek pieņemts jauns valsts vai ES tiesību akts.

Tādējādi ražotāji tiek pilnvaroti informēt par nepieciešamajām izstrādājuma īpašībām, attiecīgā gadījumā par vielu saturu, izmantojot DoP. Tas nodrošina šīs informācijas pieejamību visiem pakārtotajiem izstrādājumu lietotājiem.

Saskaņā ar REACH regulu produktiem, kas atbilstoši REACH paši par sevi ir vielas vai maisījumi un pieder konkrētai tādu vielu apakškopai², kurām ir iespējama negatīva ietekme uz cilvēku veselību un vidi, kā noteikts REACH regulas 31. pantā, jāpievieno drošības datu lapa visā piegādes ķēdē jebkuram dalībniekam, izņemot personas, kas veic piegādi plašākai sabiedrībai, un patērētājus. Tomēr šis pienākums neattiecas uz produktiem, kas ir izstrādājumi. REACH regulas 33. pantā noteikts, ka par šiem produktiem saņēmējiem (un tikai pēc pieprasījuma arī patērētājiem) jāsniedz informācija, lai izstrādājumu varētu droši lietot, norādot vismaz īpaši bīstamo vielu nosaukumu², ja to koncentrācija izstrādājumos ir lielāka par 0,1 % masas.

Saskaņā ar CPR 6. panta 5. punktu šī informācija jāsniedz kopā ar DoP. Tāpēc šo informāciju (drošības datu lapas par bīstamām vielām vai informācija par bīstamajām vielām būvizstrādājumā) pievieno būvizstrādājumam visā piegādes ķēdē līdz gala lietotājam (uzņēmējam, darba veicējam un patērētājam), paplašinot izplatīšanas pienākumu, kas noteikts REACH regulā.

Tomēr ar REACH saistītajai informācijai, kas ražotājam jāsniedz, jāņem vērā lietotāju, darba ņēmēju un patērētāju aizsardzība. Jebkura REACH regulas turpmāka paplašināšana nolūkā ietvert jaunas vielas automātiski attiecas arī uz pienākumu būvizstrādājumu ražotājiem izplatīt attiecīgo informāciju, tādējādi ejot kopsolī ar zinātnes attīstību.

Ņemot vērā, ka jāsniedz tikai informācija, kas norādīta REACH regulas 31. un 33. pantā, un jebkādu tādu skaidru valsts vai ES tiesību aktu trūkumu, kuros pieprasīts DoP sniegt papildinformāciju, CPR norādītie pienākumi pašreiz nav līdzeklis, lai sniegtu lietotājiem informāciju par jebkādas bīstamas vielas saturu visos būvizstrādājumos, jo drošības datu lapu pievieno tikai papildus DoP, ja to pieprasa REACH. Tomēr uzskatāms, ka tā visaptveroši pievēršas dažiem neatliekamajiem veselības un apkārtējās vides jautājumiem.

Turklāt, iesniedzot DoP kopā ar REACH informāciju, kā paredzēts CPR 6. panta 5. punktā, var nodrošināt lietderīgu rīku, lai, piemēram, ar apzinātas lietotāja un patērētāja izvēles starpniecību īstenotu mērķus attiecībā uz cilvēku veselības un apkārtējās vides augsta līmeņa aizsardzību vai resursu ilgtspējīgu izmantošanu, cita starpā īstenojot otrreizējo pārstrādi un atkārtotu izmantošanu.

² Sīkāku informāciju skatīt 3. nodaļā. Prasību sniegt REACH regulas 31. pantā norādītās drošības datu lapas piemēro vielām, kas klasificētas kā bīstamas, noturīgas, bioakumulatīvas un toksiskas (PBT) vai ļoti noturīgas un ļoti bioakumulatīvas (vPvB), identificētas kā īpaši bīstamas vielas (SVHC), noteiktas saskaņā ar REACH regulas 59. panta 1. punktu. Līdzīgus nosacījumus piemēro maisījumiem, par kuriem informācija piegādātājam ir pieejama pēc pieprasījuma. Regulas 33. pantā noteikts, ka ir jāsniedz informācija piegādātājam (un pēc pieprasījuma arī patērētājiem) par jebkuru izstrādājumos esošu SVHC, kuras koncentrācijas pārsniedz 0,1 % masas, norādot pietiekamu informāciju, lai izstrādājumu varētu droši lietot, un vismaz vielas nosaukumu.

Pētījumā ir noteiktas konkrētas brīvprātīgās sertifikācijas un marķēšanas shēmas, kas veicina šo mērķu sasniegšanu, norādot informāciju par vielu saturu būvizstrādājumos. Tomēr pamatā tās netiktu pielāgotas būvizstrādājumiem, tām būtu ierobežots ģeogrāfiskais aptvērums un tās lielākoties neaptvertu DoP. Pētījuma mērķis nebija izstrādāt atsevišķu shēmu vai novērtēt izmaksas un ieguvumus, ko rada, vienai no šīm shēmām paplašinot esošos pienākumus.

Būvizstrādājumu ražotāji, jo īpaši MVU, kas piedalījās pētījuma apsekojumā, jebkuru pašreizējā pienākuma sniegt informāciju paplašināšanu uzskata par ievērojamu un nepamatotu slogu.

Tāpēc Eiropas Komisija uzskata, ka, lai konsolidētu būvizstrādājumu iekšējo tirgu Regulas (ES) Nr. 305/2011 īstenošanas ietvaros, īpašās vajadzības pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos ir pietiekami ievērotas spēkā esošajos CPR noteikumos, jo īpaši tās 4. pantā kopā ar 6. panta 5. punktu. Tomēr saskaņā ar attiecīgiem ES tiesību aktos pieejamiem instrumentiem būtu turpmāk jānovērtē un attiecīgā gadījumā jārisina vajadzība pēc turpmākām iespējām informēt gala lietotājus par vielu klātbūtni būvizstrādājumos, lai nodrošinātu augsta līmeņa veselības aizsardzību un drošību darba ņēmējiem, kas izmanto būvizstrādājumus, un būvju lietotājiem, tostarp attiecībā uz daļu vai materiālu otrreizējās pārstrādes un/vai atkārtotas izmantošanas prasībām.

Jāuzsver, ka iepriekš minētie secinājumi par Regulas (ES) Nr. 305/2011 īstenošanu, ņemot vērā Līguma par ES darbību noteikumus, izņemot 114. pantu, neskar iespēju, ka Komisija uzņemsies atbilstošas likumdošanas iniciatīvas.

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 305/2011 67. panta 1. punktā

1. Ievads

Šis ziņojums ir iesniegts Eiropas Parlamentam un Padomei, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 305/2011³ 67. panta 1. punktā (Būvizstrādājumu regula, CPR).

CPR regulas 6. pants nosaka ražotāja pienākumu sniegt informāciju par būvizstrādājumu saturu, izmantojot ekspluatācijas īpašību deklarācijas (DoP). Saskaņā ar 6. panta 5. punktu ražotājs sniedz informāciju, kas prasīta REACH regulas 31. un 33. pantā, kopā ar šo paziņojumu.

Diskusijās pirms regulas pieņemšanas dažas dalībvalstis apsvēra iespēju paplašināt pašreizējos CPR 6. panta 5. punkta noteikumus attiecībā uz informāciju par bīstamām vielām, kā arī papildu vielām, kas saistīta ar īpašu saturu, abi paplašinājumi tādējādi pārsniedz saistības, kas izriet no REACH regulas.

Saistībā ar likumdošanas procesu attiecībā uz CPR pieņemšanu Komisijai beidzot tika prasīts analizēt īpašās vajadzības pēc informācijas par bīstamo⁴ vielu saturu būvizstrādājumos un iespējamo prasību par informācijas sniegšanu attiecināt uz citām vielām, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 305/2011 6. panta 5. punktā. Šis ziņošanas pienākums ir iekļauts 67. panta 1. punktā.

2. Vispārīga informācija

Dalībvalstu noteikumos paredzēts, ka būves projektē un būvē tā, ka tās neapdraud personu, mājdzīvnieku un īpašuma drošību un nekaitē videi. Būvdarbi ir saprotami plašākā nozīmē, ietverot ēkas un inženiertehniskos būvdarbus (piemēram, ceļus, tiltus, aizsprostus un kanalizācijas tīklu).

Dalībvalstu noteikumi var ietekmēt būvizstrādājumiem noteiktās prasības. Šīs prasības bieži ir atspoguļotas valsts būvizstrādājumu standartos, valsts tehniskajos apstiprinājumos vai citās valsts tehniskajās specifikācijās un noteikumos saistībā ar būvizstrādājumiem. Ņemot vērā to būtiskās atšķirības, šīs valstu normatīvo aktu prasības kavē būvizstrādājumu tirdzniecību Eiropas Savienībā.

CPR priekšteces – Padomes Direktīvas 89/106/EEK⁵ mērķis bija atcelt tirdzniecības tehniskos šķēršļus būvizstrādājumu jomā, lai uzlabotu to brīvu apriti iekšējā tirgū, nosakot saskaņotas tehniskās specifikācijas. Lai vienkāršotu un skaidrotu pastāvošo sistēmu un uzlabotu esošo

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 9. marta Regula (ES) Nr. 305/2011, ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK (OV L 88, 4.4.2011., 5. lpp.).

⁴ Šajā kontekstā CPR izmantota frāze “bīstamas vielas” (*hazardous substances*), savukārt būvniecības nozarē līdz šim parasti izmantoja terminu “bīstamas vielas” (*dangerous substances*). Šajā pētījumā tās uzskata par identiskām.

⁵ Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/106/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz būvizstrādājumiem (OV L 40, 11.02.1989., 12. lpp.).

pasākumu pārredzamību un efektivitāti, Direktīva 89/106/EEK ir aizstāta ar CPR. Neskarot citu ES un valstu tiesību aktu noteikumus, CPR vairākos gadījumos, piemēram, 4., 25., 55. apsvērumā, 28. panta 2. punktā un 67. panta 1. punktā arī norādīts mērķis ņemt vērā ES mērķus par augsta līmeņa veselības aizsardzību un drošību darba ņēmējiem, kas izmanto būvizstrādājumus, un būvju lietotājiem, kā arī mērķis uzlabot ilgtspējīgas būvniecības iespējas un veicināt videi nekaitīgāku izstrādājumu izstrādi.

Tiek uzskatīts, ka ir ļoti svarīgi panākt pārredzamību un skaidrību attiecībā uz būvizstrādājumu ekspluatācijas īpašību novērtēšanu un šo īpašību atspoguļošanu DoP, ko sagatavo ražotājs. Tas ļauj būvizstrādājuma gala lietotājiem (līgumpartneriem, darba ņēmējiem un patērētājiem) ņemt vērā un ievērot šīs īpašības, lai nodrošinātu, ka visus izstrādājumus izmanto atbilstoši, t. i., tikai tad, ja to īpašības atbilst prasībām, ko paredz attiecīgo būvdarbu, kur izstrādājumu izmanto, projektētāji un nosaka spēkā esošie reglamentējošie noteikumi.

Lai to panāktu, ir jāizstrādā saskaņotas tehniskās specifikācijas, lai definētu Eiropas metodes un kritērijus būvizstrādājumu ekspluatācijas īpašību novērtēšanai. Pamatojoties uz minēto saskaņoto tehnisko specifikāciju, izstrādājuma īpašības var izvērtēt vispārāztītā Eiropas veidā un pēc tam deklarēt DoP. Tādējādi DoP nodrošina precīzu un uzticamu informāciju par būvizstrādājuma ekspluatācijas īpašībām.

Saskaņā ar CPR 4. panta 1. punktu, laižot tirgū būvizstrādājumu, uz ko attiecas saskaņots standarts, par kuru izdots Eiropas tehniskais novērtējums, ražotājs izstrādā DoP. DoP kopija jāpievieno visiem izstrādājumiem, kas ir darīti pieejami tirgū. CPR 6. panta 5. punktā arī noteikts, ka informācija, kas minēta REACH 31. pantā vai 33. pantā, jāiesniedz kopā ar ekspluatācijas īpašību deklarāciju. Šīs informācijas apmērs un tās pieejamība visā piegādes ķēdē ir sīkāk aplūkoti nākamajā nodaļā.

Piemēram, 31. pantā ir aptverta plašāka vielu apakškopa nekā 33. pantā, bet to piemēro tikai produktiem, kas jau paši par sevi ir vielas vai maisījumi (piemēram, krāsas). Ja šī informācija tiktu sniegta saskaņā ar abiem pantiem, tā tikai norādītu vielas klātbūtni⁶ izstrādājumā, nevis informāciju par vielas satura daudzumu ražojumā.

Laikā, kad Eiropas Komisija iesniedza priekšlikumu jaunai regulai par Direktīvas 89/106/EEK atcelšanu, ieinteresētās personas iesniedza dažus noteikumus, kas radītu jaunus pienākumus ražotājiem, jo īpaši attiecībā uz papildu informācijas sniegšanu par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos, un sekojošu šīs informācijas sniegšanu DoP vai kopā ar DoP, kā paredzēts CPR 6. pantā.

Visbeidzot pieņemtais risinājums CPR šīs jaunās saistības aizstāja ar ziņojumu struktūru. Tās 25. apsvērumā risinājuma izvēle tika izskaidrota šādi:

"Tomēr būtu jāturpina noskaidrot īpašā vajadzība pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos, lai papildinātu to vielu sarakstu, uz kurām šī prasība attiecas, un tādējādi nodrošinātu augstu veselības aizsardzības un drošības līmeni gan strādniekiem, kuri rīkojas ar būvizstrādājumiem, gan būvju izmantotājiem, turklāt attiecinot to arī uz būves daļu vai materiālu pārstrādes un/vai atkārtotas izmantošanas prasībām."

⁶ Ja produktā ir pārsniegta noteikta koncentrācija vai vielas masas proporcija.

Komisijas ziņošanas pienākums CPR 67. panta 1. punkta pirmajā daļā ir noteikts šādi:

*"Komisija līdz 2014. gada 25. aprīlim izvērtē, vai pastāv īpaša vajadzība sniegt informāciju par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos, un atbildēt uz 6. panta 5. punktā paredzēto prasību par informācijas sniegšanu attiecināt arī uz citām vielām, un ziņo par to Eiropas Parlamentam un Padomei. Savā izvērtējumā Komisija inter alia ņem vērā vajadzību nodrošināt augstu veselības aizsardzības un drošības līmeni gan attiecībā uz strādājošajiem, kuri izmanto būvizstrādājumus, gan attiecībā uz būvju lietotājiem, tostarp ņemot vērā arī prasības par būvju daļu vai materiālu pārstrādi un/vai atkārtotu izmantošanu."*⁷

Lai sagatavotos šim ziņošanas pienākumam, Komisija ir uzsākusi neatkarīgu pētījumu par vajadzību pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos. Pētījuma rezultāti ir izklāstīti šā ziņojuma 5. nodaļā.

3. REACH un tās ietekme uz būvizstrādājumiem

REACH regula par ķīmisko vielu reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) stājās spēkā 2007. gada 1. jūnijā. Tās mērķis ir nodrošināt augsta līmeņa cilvēku veselības aizsardzību un vides aizsardzību, ieskaitot alternatīvu metožu popularizēšanu vielu risku novērtēšanai, kā arī vielu brīvu apriti iekšējā tirgū, reizē veicinot konkurenci un novatorismu.

REACH nosaka zināmas specifiskas saistības attiecībā uz atsevišķām ES saražotajām, importētajām vai lietotajām vielām. REACH pierādīšanas pienākumu uzliek uzņēmumiem. Lai atbilstu REACH regulas prasībām, uzņēmumiem jāreģistrē vielas, ko viņi ražo un laiž ES tirgū apmērā, kas pārsniedz 1 tonnu gadā. Reģistrācijas lietā jādokumentē vielu droša lietošana, ietverot informāciju par vielu bīstamību un tādējādi ļaujot reģistrētajiem tās klasificēt un marķēt, jānosaka riska pārvaldības pasākumi un jāpaziņo šī informācija visiem piegādes ķēdes dalībniekiem⁸. Reģistrētāja sniegtās informācijas līmenis ir atkarīgs no šā individuālā reģistrētāja reģistrētās vielas daudzuma.

Vielām, ko ražo vai importē daudzumos, kas pārsniedz 10 tonnas gadā, reģistrētajiem jāveic arī ķīmiskās drošības novērtējums, lai noteiktu, vai ir nepieciešami papildu riska samazināšanas pasākumi un kādi pasākumi ir nepieciešami.

REACH ietekmē ļoti dažādus uzņēmumus daudzās nozarēs, pat tos, par kuriem nevar uzskatīt, ka tie ir saistīti ar ķīmiskām vielām. Saskaņā ar REACH būvizstrādājumi var būt vielas, maisījumi vai izstrādājumi.

Tāpēc uzņēmumiem, kas ražo vai piegādā būvizstrādājumus, jāatbilst prasībām, kas noteiktas REACH.

- Pirmkārt, saskaņā ar REACH 31. pantu būvizstrādājumiem, kas ir reģistrētas vielas vai maisījumi (bet ne produktiem, kuri saskaņā ar REACH ir izstrādājumi), piegādātājam ir

⁷ Šajā kontekstā CPR izmantota frāze "bīstamas vielas" (*hazardous substances*), savukārt būvniecības nozarē līdz šim parasti izmantoja terminu "bīstamas vielas" (*dangerous substances*). Šajā pētījumā tās uzskata par identiskām.

⁸ REACH regulas 31. pants.

jāsniedz saņēmējam drošības datu lapas, kas sagatavotas saskaņā ar REACH II pielikumu:

- i) visām vielām vai maisījumiem, kas vai nu klasificēti kā bīstami⁹, noturīgi, bioakumulatīvi un toksiski (PBT), vai kā ļoti noturīgi un ļoti bioakumulatīvi (vPvB)¹⁰ un kas identificēti kā īpaši bīstamas vielas (SVHC), kuras ietvertas kandidātvielu sarakstā licencēšanai¹¹;
- ii) pēc pieprasījuma neklasificētiem maisījumiem, kas satur:
 - o vismaz vienu vielu, kas ir bīstama cilvēku veselībai vai apkārtējai videi, kas pārsniedz noteikto robežkoncentrāciju¹², vai
 - o vielas, kuras ir noturīgas, bioakumulatīvas un toksiskas vai ļoti noturīgas un ļoti bioakumulatīvas un kuru atsevišķā masas koncentrācija $\geq 0,1 \%$, vai
 - o īpaši bīstamas vielas (SVHC), kuras ir iekļautas kandidātvielu sarakstā atļaujas saņemšanai citu iemeslu dēļ, vai
 - o vielas, kurām ir konkretizētas Kopienas arodekspozīcijas robežvērtības.

Atbrīvojums attiecas uz pienākumu i) apakšpunktā, ja maisījumu piedāvā vai pārdod plašai sabiedrībai un tiek sniegta pietiekama informācija par drošu izmantošanu. Šādos gadījumos drošības datu lapa nav jāiesniedz, ja vien to nelūdz pakārtots lietotājs vai izplatītājs.

- Otrkārt, saskaņā ar REACH 33. pantu attiecībā uz būvizstrādājumiem (kas ir izstrādājumi) piegādātājiem ir pienākums visā piegādes ķēdē sniegt pietiekamu informāciju (lai izstrādājumu varētu droši lietot, norādot vismaz vielas nosaukumu) par īpaši bīstamām vielām (SVHC), ja to koncentrācija izstrādājumā pārsniedz $0,1 \%$ masas. Tāda pati informācija pēc pieprasījuma jāsniedz arī patērētājiem. Turklāt paziņojums Eiropas Ķīmisko vielu aģentūras (ECHA) izstrādājumu ražotājiem/importētājiem par SVHC klātbūtni šajos izstrādājumos ir vajadzīgs, ja ir izpildīti abi šie nosacījumi:
 - SVHC kopējais daudzums izstrādājumos pārsniedz 1 tonnu uz ražotāju/importētāju gadā, un
 - viela izstrādājumos ir lielākā koncentrācijā par $0,1 \%$ masas procentu izteiksmē (w/w).

Paziņojums ir jāizdara vēlākais sešus mēnešus pēc tam, kad attiecīgā SVHC ir iekļauta

⁹ Fiziski bīstami vai bīstami attiecībā uz veselību un vidi. Skatīt Regulu (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu. Attiecībā uz maisījumiem, kas atbilst bīstamu maisījumu kritērijiem saskaņā ar Direktīvu 1999/45/EK (kas 2015. gada 1. jūnijā tiks atcelta ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008).

¹⁰ Identificēti atbilstoši REACH XIII pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

¹¹ Šīs tā sauktās SVHC ir uzskaitītas REACH XIV pielikumā. Sarakstā iekļauta apakškopa ar kancerogēnām, mutagēnām, reproduktīvajai sistēmai toksiskām, PBT vai vPvB vielām, kā arī vielām, kas rada līdzīgas bažas (piemēram, endokrīno sistēmu noārdošas vielas), un tas kalpo kā kandidātsaraksts REACH licencēšanai. Saraksts tiek pastāvīgi atjaunināts, un līdz 2013. gada decembrim tajā bija iekļauta 151 viela. Skatīt <http://echa.europa.eu/candidate-list-table>. Komisija ir izveidojusi SVHC ceļvedi, lai nodrošinātu, ka līdz 2020. gadam sarakstā ir iekļautas visas atbilstošās vielas.

¹² REACH 31. panta 3. punkts: lielāka par 1 masas procentu maisījumiem, kas nav gāzes, un lielāka par 0,2 tilpuma procentiem gāzveida maisījumiem.

kandidātvielu sarakstā.

Ražotājiem un importētājiem tiek ieteikts atjaunināt paziņojumu, ja to rīcībā esošajā informācijā tika veiktas izmaiņas. Šādu izmaiņu piemēri ir tonnāžas maiņa, citu izstrādājumu ražošana/imports, kuri satur to pašu SVHC (piemēram, ar citu pielietojumu).

- Un, visbeidzot, dažu bīstamu vielu, maisījumu un izstrādājumu ražošana, laišana tirgū un izmantošana varētu būt ierobežota saskaņā ar REACH¹³ regulas VIII sadaļu. Vairāki ierobežojumi REACH XVII pielikumā attiecas uz būvizstrādājumiem, piemēram, 19. ieraksts par arsēna savienojumiem, 31. ieraksts par kreozotu ierobežo tā izmantojumu par koksnes konservantu (bet atļauj noteiktas atkāpes) un 47. ieraksts par hromu (VI) ierobežo tā izmantojumu cementā un cementu saturošos maisījumos (bet atļauj atkāpes tā izmantojumam kontrolētos slēgtos un pilnībā automatizētos procesos).

Rezumējot, REACH uzliek vairākus pienākumus būvniecības nozarei, jo tā ir tieši saistīta ar būvmateriālu vai to ķīmisko sastāvdaļu ražošanu, kā arī nākamā posma būvniecības uzņēmumiem, kuri izmanto ķīmiskās vielas būvniecības procesā. Turklāt veselības un vides informāciju, ko sniedza REACH, būtu jāizmanto būvmateriālu riska novērtējumā.

Ja reģistrētājs izpilda REACH prasības, tiek novērsts risks veselībai un videi, ko varētu radīt pakļaušana reģistrētā vielu daudzuma ietekmei un reģistrētas vielas lietošanas laikā, piemēram, būvmateriālu ražošanas laikā, tādu būvmateriālu izmantošanā, kas satur ķīmiskas vielas, to izdalīšanās ēku ekspluatācijas laikā un ekspluatācijas pārtraukšanas laikā.

REACH nav vienīgā regula, kas pievēršas šiem riskiem. Materiālu atteices risks, ko rada nepareiza lietošana, kopumā nav risināms, ievērojot REACH, bet izmantojot citus tiesību aktus. Nodrošinot atbilstību REACH reģistrācijas pienākumam, netiek aptverti arī jautājumi, kas saistīti ar kopējo iedarbību vai ekspluatācijas laika beigām un kas risināti attiecībā uz konkrētiem piesārņotājiem, īstenojot turpmākus REACH riska pārvaldības pasākumus, piemēram, ierobežojumus un licencēšanu, ES nozaru tiesību aktus (piemēram, regulējums par gaistošiem organiskajiem savienojumiem šķīdumos un krāsās), vides standartus, noteikumus par marķēšanu, tiesību aktus atkritumu jomā utt.

Saistībā ar REACH efektivitāti Komisija nesen pabeidza izvērtējumu, kas attiecas uz visiem REACH elementiem. Pēc rūpīgas pārbaudes, ņemot vērā, ka ir pārargri novērtēt pilnīgu ietekmi, jo ne visi regulas nosacījumi pilnībā darbojas¹⁴, Komisija secināja, ka REACH¹⁵ sasniedz visus mērķus, kurus varēja novērtēt, un nolēma neierosināt izmaiņas regulas priekšrakstu daļā.

Tomēr saistībā ar REACH ietekmi uz MVU ir konstatētas dažas problemātiskas jomas. Komisija secināja, ka pastāv nepieciešamība samazināt REACH negatīvo ietekmi uz tiem MVU, ko ietekmē REACH procesi, piemēram, reģistrēšana un licencēšana. Attiecībā uz būvniecības nozari tas ir ļoti svarīgi, jo noteikti mazie būvniecības darbuzņēmēji saskaras ar problēmām, kas saistītas ar atbilstību REACH. Komisija atzina arī, ka visās apakšnozarēs, tostarp celtniecības nozarē, ir nepieciešams vairot informētību par pareizu izpratni un

¹³ Skatīt REACH regulas XVII pielikumu.

¹⁴ Provizoriski reģistrēto vielu, kuru daudzums ir mazāks par 100 t, reģistrācijas termiņš ir tikai 2018. gadā. Kandidātvielu saraksta licencēšanai izstrāde jau ir uzsākta, un tikai 2014. gadā tika apstrādāti pirmie licencēšanas pieprasījumi. Tomēr visi REACH izvērtēšanas elementi jau pilnībā darbojas.

¹⁵ COM(2013) 49.

atbilstību REACH regulā noteiktajiem pienākumiem.

4. Izmaiņas un procesi, kas pamatojas uz CPR

4.1. Saskaņošanas mehānisms

CPR mērķis ir konsolidēt iekšējo būvizstrādājumu tirgu, nodrošinot, ka tiek atcelti nepamatoti tehniski šķēršļi pārrobežu tirdzniecībai. Mehānismi, lai to sasniegtu, ir šādi:

CPR izveido saskaņotas tehniskās specifikācijas, kuras visiem būvniecības nozares dalībniekiem ir jāievēro.

- Dalībvalstu iestādes izsaka savas prasības attiecībā uz būvizstrādājumu izmantošanu savā teritorijā, izmantojot novērtēšanas metodes (pamatojoties uz testiem, aprēķiniem vai aprakstošiem noteikumiem) un klasifikāciju, kas noteikta saskaņotajās tehniskajās specifikācijās (CPR 8. panta 3. līdz 6. punkts un 17. panta 5. punkts).
- Ražotāji deklarē savu izstrādājumu īpašības DoP, piemērojot saskaņotās tehniskās specifikācijas (CPR 4. un 8. pants). Šī informācija būs pieejama visos piegādes ķēdes posmos.
- Projektētāji nosaka to izstrādājumu īpašības, kurus izmanto būvē, atsaucoties uz tām pašām saskaņotajām tehniskajām specifikācijām, lai pierādītu atbilstību prasībām, ko noteikušas valsts iestādes, un ņemot vērā izstrādājumu ekspluatācijas īpašības, kas izriet no projekta izvēles.
- Līgumslēdzēji/lietotāji iegādājas būvizstrādājumus, kam ir paredzētajai izmantošanai vajadzīgās īpašības, kā noteicis projektētājs, pamatojoties uz saskaņotajām tehniskajām specifikācijām.

Saskaņotās tehniskās specifikācijas ir noteiktas CPR 2. panta 10. punktā kā saskaņoti standarti un Eiropas novērtējuma dokumenti;

Saskaņotos standartus izstrādā CEN/CENELEC, pamatojoties uz Eiropas Komisijas pilnvarojumu, pēc apspriešanās ar dalībvalstu iestādēm un citām iesaistītajām pusēm (ražotājiem, paziņotajām institūcijām, patērētājiem utt.).

Minētās plašās apspriešanās mērķis ir nodrošināt, ka visas tiesību aktu prasības dalībvalstīs, kas rada šķēršļus tirdzniecībai, tiek ņemtas vērā pilnvarojumā, ko Komisija sniedz CEN/CENELEC.

CEN/CENELEC tehniskās komitejas, kas izstrādā saskaņotus EN standartus, ņem vērā iepriekš piešķirtās pilnvaras, un tādējādi visas valsts un Eiropas regulatīvās prasības, kurām jau ir izstrādātas un valsts vai ES līmenī tiek lietotas mērījumu/testēšanas metodes, tiek iekļautas saskaņotajos EN standartos. Tādējādi ražotāji var deklarēt savu izstrādājumu ekspluatācijas īpašības saskaņā ar šīm prasībām. Būvizstrādājuma gala lietotāji (līgumpartneri, darba veicēji un patērētāji) var ņemt vērā un ievērot šīs īpašības, lai nodrošinātu, ka visus izstrādājumus izmanto atbilstoši, t. i., tikai tad, ja to īpašības atbilst prasībām, ko paredz attiecīgo būvdarbu, kur izstrādājumu izmanto, projektētāji un nosaka spēkā esošie reglamentējošie noteikumi.

4.2. Kā var ieviest jaunās regulatīvās dalībvalstu vajadzības?

Ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu izveidot jaunus reglamentējošus noteikumus par

būvizstrādājumu ekspluatācijas īpašībām, tām jaunie noteikumu projekti jāpaziņo Komisijai un citām dalībvalstīm, izmantojot procedūru, kas noteikta ar Direktīvu 98/34/EK. Tādējādi Komisija un dalībvalstis ir jāinformē par jaunajiem pamatotajiem normatīvajiem aspektiem un jāuzsāk procedūra, lai attiecīgi grozītu pilnvaras, kuru mērķis tostarp ir veikt nepieciešamās izmaiņas saskaņotajā tehniskajā specifikācijā. Komisija rīkotos tāpat gadījumā, ja ES reglamentējošie noteikumi par konkrētu būvizstrādājumu ekspluatācijas īpašībām ir grozīti vai pieņemti ES līmenī.

Iepriekš minētās procedūras nodrošina, ka pilnvaras un saskaņotie Eiropas standarti tiek atjaunināti saskaņā ar pamatotām valstu prasībām.

4.3. No 3. un 7. pamatprasības līdz saskaņotām tehniskajām specifikācijām

CPR pamatprasības būvēm (t. i., ēkām un inženiertehniskajiem būvdarbiem) ietver šādu 3. un 7. prasību:

"3. Higiēna, veselība un vide

Būves jāprojektē un jābūvē tā, lai visā ekspluatācijas ciklā tās neapdraudētu strādājošo, iedzīvotāju vai kaimiņu higiēnu vai veselību un drošību un to ekspluatācijas ciklā, to celtniecības, izmantošanas un nojaukšanas laikā tām nebūtu pārmērīga ietekme uz vides kvalitāti vai klimatu šādu faktoru iedarbības dēļ:

- a) toksisku gāzu izplūde;*
- b) bīstamu vielu, gaistošu organisko savienojumu (GOS), siltumnīcefekta gāzu vai bīstamu daļiņu emisija gaisā telpās vai ārpus tām;*
- c) bīstama radiācija;*
- d) gruntsūdens, jūras ūdens, virszemes ūdeņu vai augsnes piesārņošana ar bīstamām vielām;*
- e) dzeramā ūdens piesārņošana ar bīstamām vielām vai vielām, kam ir cita veida nelabvēlīga ietekme uz dzeramo ūdeni;*
- f) notekūdeņu, dūmgāzes, cietu vai šķidru atkritumu neparedzēta noplūde;*
- g) mitrums būves daļās vai uz būves virsmām."*

un

"7. Ilgtspējīga dabas resursu izmantošana

Būves jāprojektē, jābūvē un jānojauc tā, lai dabas resursi tiktu izmantoti ilgtspējīgi un jo īpaši nodrošinātu:

- a) būves, tās materiālu un tās daļu atkārtotu izmantošanu vai pārstrādi pēc nojaukšanas;*
- b) būves izturīgumu;*
- c) videi nekaitīgu izejvielu un otrreizējo izejvielu izmantošanu būvē."*

Šie noteikumi veido regulējumu, saskaņā ar kuru dalībvalstīs reglamentē īpaši bīstamas vielas.

Lai gan 3. pamatprasība attiecas uz bīstamo vielu emisiju/izdalīšanos, pastāv reglamentējošie noteikumi, kuri nolūkā nodrošināt ierobežotas emisijas no būvizstrādājumiem un ieviest šo emisiju novērtēšanas racionālas metodes, pamatojas uz bīstamo vielu saturu tajos.

4.3.1 Noteikumi saskaņotajos standartos

Lai sniegtu informāciju ražotājiem un standartizācijas organizācijām un lai mazinātu grūtības, ko rada valstu noteikumu atšķirības laikā, kad tiek izstrādātas Eiropas novērtējuma metodes,

Komisija ir izveidojusi datubāzi, kas pieejama tīmekļa vietnē:
<http://ec.europa.eu/enterprise/construction/cpd-ds/index.cfm>

Datubāzē ir to dalībvalstu reglamentējošie noteikumi, kuras veicinājušas šā uzdevuma izpildi. Datubāze sniedz atbalstu ražotājiem, kuriem šajās dalībvalstīs jādeklarē savu produktu ekspluatācijas īpašības.

Nolūkā izstrādāt Eiropas novērtējuma metodes attiecībā uz bīstamām vielām Komisija 2005. gadā izsniedza M/366 pilnvaru CEN/CENELEC (pamatojoties uz Direktīvu 89/106/EEC), prasot izstrādāt bīstamo vielu horizontālas novērtēšanas metodes.

Pilnvaras IV.7. klauzula paredz, ka:

"Horizontālo mērījumu/testu standartu izstrāde... identificēs un aptvers visus produktus vai produktu grupas, kuras atbilst trim šādiem kritērijiem:

- Eiropas vai valsts noteikumi ierobežo vai aizliedz bīstamās vielas emisiju vai saturu;*
- ir identificēti esoši vai iespējami šķēršļi tirdzniecībai;*
- jau ir izstrādātas un valsts vai ES līmenī tiek izmantotas mērījumu/testa metodes attiecībā uz tām bīstamajām vielām, kas jau ir reglamentētas."*

Tās pašas pilnvaras IV.9. klauzula paredz, ka:

"Normatīvo prasību dēļ (piemēram, ierobežoto un aizliegto vielu saturs būvizstrādājumos)... ir paredzēts arī apsvērt satura mērīšanas/testu standartus."

Pilnvaras M/366 3. pielikumā noteikta "Tehniskā atbilstība pilnvarotajiem mērīšanas/testa standartiem, kas attiecas uz regulēto bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos."

Tādējādi Komisija lūdza CEN/CENELEC izstrādāt novērtēšanas metodes bīstamām vielām, kuras reglamentē ar valsts vai Eiropas tiesību aktiem.

CEN tehniskā komiteja TC/351 ir uzsākusi darbu, ko paredz pilnvara M/366. Tehniskā komiteja 2014. gada janvārī pabeidza šādus dokumentus:

- CEN/TS 16516:2013:** Būvizstrādājumi — Bīstamu vielu izplūdes novērtēšana — Emisiju noteikšana iekštelpu gaisā
- CEN/TR 16496:2013:** Būvizstrādājumi — Bīstamu vielu izplūdes novērtēšana — Saskaņotu horizontālu novērtēšanas metožu izmantošana
- CEN/TR 16410:2012:** Būvizstrādājumi — Bīstamu vielu izplūdes novērtēšana — Izmantošanas šķēršļi — Attiecināšana arī uz CEN/TR 15855 — Tirdzniecības šķēršļi
- CEN/TR 16220:2011:** Būvizstrādājumi — Bīstamu vielu izplūdes novērtēšana — Papildinājumi paraugu ņemšanai
- CEN/TR 16098:2010:** Būvizstrādājumi: Bīstamu vielu izplūdes novērtējums — Horizontālās testēšanas procedūras koncepcija saskaņā ar CPD prasībām.
- CEN/TR 16045:2010:** Būvizstrādājumi — Bīstamu vielu izplūdes novērtēšana — Regulētu bīstamo vielu saturs — Analīzes metožu izvēle.
- CEN/TR 15858:2009:** Būvizstrādājumi — Regulētu bīstamo vielu izplūdes novērtējums no būvizstrādājumiem, pamatojoties uz WT/WFT procedūrām.

CEN/TR 15855:2009: Būvizstrādājumi — Bīstamu vielu izplūdes novērtēšana — Šķēršļi tirdzniecībai.

To darba posteņu saraksts, kuri vēl nav pabeigti, ir atrodams šajā tīmekļa vietnē:

http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:22:0:::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:510793,25&cs=135BD767027D4B4E081006EF46B5E957C

Kā turpmāku saskaņošanas posmu Komisija ir pārskatījusi vairākas CEN pilnvaras attiecībā uz būvizstrādājumiem, lai uzsāktu saskaņoto standartu atjaunināšanas procedūru, ieviešot bīstamo vielu novērtēšanas metodes, kas ir izstrādātas saskaņā ar pilnvaru M/366.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta precīzai visu valsts noteikumu identificēšanai, pamatojoties uz noteikumiem par būvizstrādājumu saturu un/vai emisiju no būvizstrādājumiem (orientējošs vielu un noteikumu saraksts ietverts visās pilnvarās kā II pielikums) un to saistībai ar būvizstrādājumiem.

Turklāt katrs spēkā esošo CEN pilnvaru grozījums (nolūkā izstrādāt saskaņotus būvizstrādājumu standartus) I pielikumā ietver vielu sarakstu katram izstrādājumu standartam un atsauci uz attiecīgo valsts tiesību aktu prasībām.

Komisijas dienesti arī cieši sadarbojas ar dalībvalstīm, lai noteiktu tās būtiskās iezīmes saistībā ar 7. pamatprasību (piemēram, saistībā ar būvizstrādājumu otrreizējas pārstrādes iespēju, videi nekaitīgām izejvielām utt.). Pilnvarā M/366 būs ietvertas arī vajadzības saistībā ar bīstamām vielām, kas noteiktas saskaņā ar šo 7. pamatprasību.

Komisija ir arī izstrādājusi saskaņošanas sistēmas (kritērijus un metodiku) attiecībā uz būvizstrādājumu marķēšanu un to radīto iekštelu emisiju izvērtējumu, balstoties uz veselības apsvērumiem¹⁶. Šīs sistēmas ir izstrādātas saskaņā ar CPR 3. pamatprasību, CEN/TS 16516:2013 un REACH vadlīniju dokumentiem, un tās var ņemt vērā, nodrošinot Eiropā pastāvošo marķēšanas shēmu turpmāko konvergenci un saskaņošanu.

4.3.2. Noteikumi ETA izsniegšanai (izstrādājumiem, uz kuriem neattiecas saskaņotie standarti)

Attiecībā uz izstrādājumiem, uz kuriem neattiecas vai nepilnīgi attiecas saskaņotie standarti, ražotājs saskaņā ar CPR 19. panta 1. punktu var iesniegt pieteikumu, lai saņemtu Eiropas tehnisko novērtējumu (ETA). ETA piešķir vienu no tehniskā novērtējuma struktūrām (TAB), ko šim nolūkam ir norīkojušas dalībvalstis.

Lai noteiktu kādi novērtējumi nepieciešami izstrādājumiem, uz kuriem neattiecas saskaņotie standarti, EOTA (TAB organizācija) ir apkopojusi valstu noteikumus par bīstamo vielu saturu un ir izmantojusi arī attiecīgo informāciju, kas pieejama CEN. Rezultātā tika izstrādāts kontrolsaraksts, ko EOTA iestādes piemēro, lai novērtētu izstrādājumu nolūkā izdot Eiropas tehnisko novērtējumu.

Minētais kontrolsaraksts ir pieejams www.eota.eu kā "EOTA 34. tehniskais ziņojums: Kontrolsaraksts ETAP/CUAP/PIL — bīstamo vielu saturs un/vai izdalīšanās no

¹⁶ JRC ECA 29. ziņojums: Saskaņošanas sistēma attiecībā uz būvizstrādājumu radīto iekštelu emisiju izvērtējumu, balstoties uz veselības apsvērumiem (EU-LCI), EUR 26168 EN, 2013. gads.

JRC ECA 27. ziņojums: Saskaņošanas sistēma iekštelu produktu marķēšanas shēmām ES, EUR 25276 EN, 2012. gads.

izstrādājumiem/komplektiem”.

5. Pētījuma par īpašo vajadzību pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos rezultāti un diskusija

5.1. Pētījuma sistēma

Komisija ir pasūtījusi „**Pētījumu par īpašo vajadzību pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos**” ar visaptverošu mērķi noteikt, vai ir vajadzīgs, ka ražotāji sniegtu papildu informāciju par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos. To pārbaudīja saistībā ar veselības aizsardzību un drošību ne tikai attiecībā uz darba veicējiem, kas uzstāda/izmanto būvizstrādājumus, bet arī uz visām personām, kuras dzīvo ēkās un izmanto inženiertehniskos darbus visā to aprites ciklā.

Galvenais pētījuma uzdevums bija sniegt informāciju par būvizstrādājumu sertifikācijas un marķēšanas shēmām, kas novērtē bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos. Tajā netika novērtēta individuālo shēmu ietekme uz darba ņēmēju un būvju lietotāju veselību un drošību vai to īstenošanas izmaksas. Pētījumā arī netika aplūkota informācijas paplašināšana par citu vielu saturu vai otrreizējās pārstrādes/atkārtotas izmantošanas jautājumi.

Lai sasniegtu tā mērķus un nodrošinātu, ka visas attiecīgās shēmas un tiesību akti ir ņemti vērā, līgumslēdzēji (RPA un Tecnalia) ir veikuši plašu literatūras pārskatu par attiecīgajiem tiesību aktiem un sertifikācijas vai marķēšanas shēmām. Cik iespējams, tika izskatīti Eiropas un valstu tiesību akti, kas ietver noteikumus par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos. Turklāt pētījumā līgumslēdzēji ir ņēmuši vērā citus informācijas avotus, tostarp ieinteresēto personu apspriešanās sniegtās atbildes pētījuma vajadzībām.

Turklāt vairāk nekā 300 ieinteresētās personas tika uzaicinātas piedalīties apspriešanās tiešsaistē. Briselē notika arī divi pētījuma grupas semināri, kas ļāva apkopot papildu informāciju no nozīmīgākajām nozares asociācijām un dalībvalstu iestādēm, kas pārvalda analizētās shēmas.

Analīzē uzmanība tika pievērsta tam, vai esošās shēmas nosaka vispārīgas prasības, un vai tajās ir ņemta vērā izstrādājumu paredzētā izmantošana. Vajadzības gadījumā šis pētījums arī izvērtēja, kā tajās ir noteikts risks patērētājiem, darba veicējiem un videi, un kuras vielas, kā arī riska scenāriji tika izvēlēti.

Galvenā uzmanība tika pievērsta publiskajām un privātajām shēmām, piemēram:

- Eiropas Savienības tiesību aktiem vai administratīvajai praksei, kas paredz novērtēšanu un/vai deklarāciju par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos (piemēram, dzeramā ūdens direktīva vai tehniskie norādījumi par zaļo publisko iepirkumu);
- valstu vai reģionālajiem tiesību aktiem vai dalībvalstu administratīvajai praksei, kas paredz novērtēšanu un/vai deklarāciju par bīstamo vielu saturu jo īpaši būvizstrādājumos;
- publiskajām un privātajām shēmām, ko šajās valstīs pašlaik izmanto arī būvizstrādājumiem valsts un reģionālā līmenī (piemēram, Blauer Engel, Nordic Swan).

Bīstamo vielu emisija no būvizstrādājumiem nebija pētījuma temats. Kā norādīts šā ziņojuma iepriekšējās nodaļās, šo aspektu aptver Eiropas standartizācijas darbs šajā jomā, un tiks ņemts

vērā arī pienākums par īpašību paziņošanu.

Pārbaudot tikai shēmas, kas attiecas uz saturu, līgumslēdzējs izpētīja, kā nosaka bīstamo vielu saturu (piemēram, ražotāja deklarācija, trešo personu kontrole, īpaša marķējuma izmantošana). Ziņojumā tika pētīts, uz kuriem būvizstrādājumiem faktiski attiecas šīs shēmas: Cik atbilstīga ir šo izstrādājumu paredzētā izmantošana ēkā (inženiertehniskajiem darbiem), nosakot prasības un izvēloties vielas, par kurām ir jāziņo? Ja izmanto testēšanas metodes, tad kuras metodes tika izmantotas (piemēram, starptautiski standarti (ISO standarti), Eiropas standarti (EN standarti) vai valsts standarti, ko izstrādājuši shēmu nodrošinātāji)? Cik bieži izstrādājumi testēti saskaņā ar šo shēmu? Kā izvēlas testēšanas iestādes vai sertifikācijas iestādes (vai to specializācija ir būvizstrādājumi vai vispārēji plašāks izstrādājumu klāsts)? Kādi pasākumi ir veikti, lai nodrošinātu neitralitāti un ticami novērtētu izstrādājumus?

Vispārīgākā kontekstā pētījumā tika aplūkots informācijas daudzums un kvalitāte, ko sniedz pakārtotajiem lietotājiem:

- Vai kopā ar izstrādājumu deklarāciju tika sniegts pilnīgs vielu saraksts? Vai informācija ir apkopota?
- Kas uzņemas galīgo atbildību par deklarācijas pareizību?
- Vai ir izdevies panākt skaidru un izmērāmu mērķi (piemēram, izstrādājumos izmanto vielu skaita samazinājums, bīstamo vielu būvizstrādājumos izraisīto slimības gadījumu skaita samazinājums)?
- Kā šie mērķi tika noteikti?
- Cik bieži tie ir novērtēti?

Pētījuma galīgais ziņojums ir publiski pieejams šajā tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/studies/index_en.htm

5.2. Pētījuma konstatējumi

5.2.1. Satura kritēriji shēmās, kas saistītas ar būvniecību

Galvenā uzmanība pētījumā bija pievērsta shēmām, kurās ir tikai satura kritēriji. Tomēr, ņemot vērā to, ka tika konstatēts, ka tikai viena shēma koncentrējas vienīgi uz saturu izstrādājumos, pētījumā aplūkoja arī duālās shēmas, t. i., tās, kurās pieeja pamatojas uz saturu un emisijām. Ņemot vērā, ka tika konstatētas 30 shēmas, kurās a) ir izveidotas specifiskas prasības būvizstrādājumiem un b) pievēršas saturam izstrādājumā.

Šīs shēmas ir uzskaitītas nākamajā tabulā. Shēmas, kurās ir tikai emisiju kritēriji un shēmas, kas nav ieviesušas īpašus kritērijus attiecībā uz būvizstrādājumiem, netika aplūkotas pētījuma galīgajā ziņojumā.

Pētījumā aplūkotās shēmas	
AENOR Medioambiente	Milieukeur
Architettura Naturale (ANAB)	Natureplus
Association of Environmentally Friendly Carpets (GUT) – Videi draudzīgu paklāju asociācija	NF Environment
Austrian Institute for Health and Ecological Building (IBO) – Austrijas veselības un ekoloģiskās	Nordic Swan

Pētījumā aplūkotās shēmas	
būvniecības institūts	
BASTA	SundaHus Miljodata
Blue Angel	BRE Environmental Assessment Method (BREEAM) – Vides novērtēšanas metode
BRE Global	DGNB System
Byggvarubedömningen (BVB)	Eco Green Building – Eko zaļā būvniecība
Cradle to Cradle	European Ecolabel – Eiropas ekomarķējums
DGNB Navigator	Ecolabel (valsts) Austrija
Ecocycle Council – Building Product Declaration (BPD3)	EL distintiu (Katalonijas ekomarķējums)
Eco-Institut Label	Ecolabel (valsts) Horvātija
ECOproduct	Ecolabel (valsts) Čehijas Republika
EMICODE	Ecolabel (valsts) Ungārija
GISCODE	Ecolabel (valsts) Slovākija

Identificētajām 30 shēmām ir ļoti atšķirīgi mērķi, darbības joma, kritēriji un kārtība.

5.2.2. Shēmu mērķi

Lielākajai daļai identificēto shēmu mērķis ir plašāks skatījums uz būvniecības nozari, nekā tikai darbinieku un būvizstrādājumu izmantotāju veselība. Lielākā daļa shēmu ir pamatotas ar vairākiem apsvērumiem. Turklāt dažas shēmas ir atsevišķi instrumenti, savukārt citas papildina shēmas, kas sertificē būves kopumā. Vēl viena būtiska atšķirība attiecas uz 30 shēmu mērķauditoriju, t. i., vai tās ir paredzētas profesionāļiem, patērētājiem vai abiem. Zināmā mērā atšķirīgie mērķi izskaidro dažādās pieejas, ko izmanto dažādās shēmās un dažos gadījumos var sagaidīt ar saturu saistītu kritēriju iekļaušanu.

5.2.3. Ģeogrāfiskais aptvērums

Vairumu shēmu lielākoties izmanto to izcelsmes dalībvalstī un mazākā mērā arī citās valstīs. Visizplatītākā shēma ir “Blue Angel”, ko izmanto 21 Eiropas valstī. Šī ģeogrāfiskā izplatība var būt apzinātas paplašināšanās uz citiem tirgiem rezultāts, bet var arī rasties spontāni, ja shēmas paplašinās neregulētā veidā saistībā ar pircēju pieprasījumu pēc būvizstrādājumiem. Gandrīz puse no shēmām, kuru izcelsme ir divās valstīs (Vācijā un Zviedrijā), iespējams, atspoguļo augstu informētības līmeni attiecībā uz cilvēku veselību un vidi.

5.2.4. Izstrādājumu aptvērums

Tikai viena shēma (IBO) sertificē vienīgi būvizstrādājumus. To izstrādājumu loks, kas ir sertificēti saskaņā ar pārējām shēmām, ir mainīgs, lai gan tika konstatēti vairāki modeļi. Salīdzinot to būvizstrādājumu relatīvos procentus, kas sertificēti saskaņā ar šīm shēmām, shēmas, ko galvenokārt izmanto profesionāļi, sertificē augstāku procentuālo daļu būvizstrādājumu.

Būvizstrādājumu procentuālā daļa, ko sertificējušas ekomarķējuma shēmas (Ecolabels) ir daudz mazāka. Tas nav pārsteigums, ņemot vērā to, ka šo shēmu mērķis ir popularizēt izstrādājumus, kam ir mazāka ietekme uz vidi salīdzinājumā ar līdzvērtīgiem izstrādājumiem. Tā rezultātā to izstrādājumu klāsts, kas ir sertificēti saskaņā ar šīm shēmām, ir no tonera un

kasetnes līdz koka grīdas segumam. Šis plašais izstrādājumu klāsts izskaidro, kāpēc šajās shēmās kritēriji ir vērsti uz konkrētiem izstrādājumiem.

Būvizstrādājumi, kurus visvairāk varētu sertificēt shēmas, ir grīdas segumi, izolācija, betons, java un būvjava. Grīdas segumi ir izstrādājums, ko visticamāk sertificē, jo šos izstrādājumus var tirgot saskaņā ar dažādām shēmām, kas paredzētas gan profesionālajam, gan patērētāju tirgum.

5.2.5. Vienas, kuras tiek aplūkotas

Vairums shēmu nosaka, kādas vienas ir ierobežotas, bet dažas atsaucas uz Eiropas tiesību aktiem (visbiežāk uz REACH vai Bīstamo vielu Direktīvu 67/548/EEK¹⁷, vai Regulu (EK) 1272/2008¹⁸ par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojumu) vai uz valsts noteikumiem. Dažas vienas šķiet esam populārs mērķis daudzās shēmās. Piemēram, vienas, kas klasificētas kā kancerogēnas, mutagēnas, reproduktīvajai funkcijai toksiskas, noturīgi organiskie piesārņotāji, smagie metāli un ftalāti.

5.2.6. Novērtēšanas kritēriji/procedūras

Piecu izpētīto shēmu pamatā ir atšķirīgas pieejas atbilstības novērtēšanai, kas atspoguļo to mērķu un uzdevumu atšķirības. Kopumā sertifikācijas un marķēšanas shēmu iespējamie vērtēšanas kritēriji ietver:

- pilnīgu vai daļēju izgatavotāja pašsertifikāciju;
- ražotāja sniegtās dokumentācijas pārbaudi, ietverot pieteikumu veidlapas un drošības datu lapas, ko veic shēmas organizētājs, tas var ietvert papildu informācijas pieprasīšanu no ražotāja un prasību ražotājam testēt savus izstrādājumus;
- pārbaudes, ko veic neatkarīga iestāde.

Dažas shēmas ir balstītas uz ražotāja pašsertifikāciju, savukārt citas pieprasa, lai izstrādājumi, ko piesaka sertifikācijai, tiktu testēti. Turklāt apstiprināšanas procedūras dažās shēmās paredz ražošanas vietas inspekciju. Kopumā ir skaidrs, ka dažas shēmas izmanto tikai vienu no iepriekš minētajām pieejām un daudzu pamatā ir apvienotas dažādas novērtēšanas metodes un procedūras (piemēram, pirmā posma novērtējums var ietvert ražotāja iesniegtās dokumentācijas pārbaudi, kam seko neatkarīga testēšana, lai noteiktu atbilstību konkrētiem kritērijiem).

5.2.7. Veidi, kā norāda atbilstību

Ir noteikti divi galvenie paņēmieni: pirmais (ko izmanto 75 % shēmu) ir logo vai etiķetes izmantošana, kuru attēlo uz izstrādājuma iepakojuma, pavaddokumentos vai tirdzniecības literatūrā. Otrais – 64 % shēmu tiešsaistē publicē sarakstu, kurā uzskaitīti sertificētie izstrādājumi.

5.2.8. Shēmu izmantošanas apjoms

Dažādu shēmu piemērošanas apjoms ir atšķirīgs. BASTA (pamatojoties uz saturu) pašlaik

¹⁷ Padomes 1967. gada 27. jūnija Direktīva 67/548/EEK par normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz bīstamu vielu klasifikāciju, iepakojumu un marķēšanu (OV L 196, 16.8.1967., 1. lpp.). Tiks atcelta 2015. gada 1. jūnijā ar Regulu (EK) Nr. 1272/2008.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojumu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

aptver aptuveni 80 000 izstrādājumu, savukārt citas shēmas ir piemērotas tikai dažiem būvizstrādājumiem. Lielā mērā tam par iemeslu var būt dažādas pieejas izstrādājumu reģistrācijai un laiks, kad shēma sāka darboties (piemēram, BASTA balstās uz ražotāja pašsertifikāciju un pastāv kopš 2007. gada).

5.2.9. Valstu un ES tiesību akti

Pētījumā konstatēti tikai daži valstu tiesību aktu piemēri, kas galvenokārt ir vērsti uz potenciāli bīstamu vielu saturu būvizstrādājumos. Ja šādi tiesību akti ir spēkā, tiek izmantota jaukta pieeja: dažām vielām vai vielu grupām nosaka emisijas ierobežojumus; citām nosaka izstrādājumā esošās vielas saturu, kas pārsniedz noteiktu maksimālo vērtību. Iespējams, nozīmīgākā ir marķēšanas prasība būvizstrādājumiem, kas saskaņā ar CLP regulu¹⁸ vienlaikus ir arī vielas un maisījumi.

Attiecībā uz izstrādājumu aptvērumu daži tiesību akti ir vērsti uz atsevišķiem būvizstrādājumiem, bet citi tiesību akti aptver plašu būvizstrādājumu klāstu.

Lai identificētu reglamentēto vielu, tiesību aktos ir atsauce uz konkrētām vielām vai vielu grupām. Tiesību aktos paredzētie pasākumi var arī mainīties tādējādi, ka daži tiesību akti ierobežo konkrētas vielas, bet citi tiesību akti paredz, ka šādas vielas jādeklarē.

5.2.10. Uz saturu balstīta pieeja — diskusija

Papildus leģislatīvajiem noteikumiem pētījumā ir noteiktas 30 sertifikācijas un marķēšanas shēmas, kas aptver būvizstrādājumus un kurām cita starpā ir uz saturu balstīti kritēriji. Tomēr attiecībā uz visām produktu/vielu kombinācijām tikai viena pamatojas vienīgi uz prasībām, kas saistītas ar saturu (BASTA), jo, visticamāk, emisiju testi var būt sarežģīti, dārgi un tiem vajadzīgs neatkarīgu ekspertu atzinums.

Tas, cik svarīgi ir noteikt emisijas no izstrādājumiem, ir diezgan vispārēji atzīts, un dažas aptaujātās ieinteresētās personas norādīja, ka pat atkārtotā izmantošanā un otrreizējā pārstrādē faktiskie izskalošanas testi var būt ticamāki nekā apkopotā informācija, kas pamatojas uz saturu.

Tomēr arī informācija par vielu saturu izstrādājumos ir būtisks aspekts, lai īstenotu valsts un ES tiesību aktus, jo īpaši attiecībā uz aizliegumiem un īpaši bīstamu vielu klātbūtni (SVHC). Lai gan CPR ierobežotajai darbības jomai ir ļoti liela nozīme, lai atbalstītu ES mērķus saistībā ar augsta līmeņa cilvēku veselības un vides aizsardzību, tā nav līdzeklis, ar ko sistemātiski sniegt informāciju par vielu saturu būvizstrādājumos. Tomēr šāda informācija ar, piemēram, apzinātas patērētāju izvēles palīdzību varētu turpmāk veicināt videi nekaitīgu būvizstrādājumu izveidi un izmantošanu vai resursu ilgtspējīgu izmantošanu — cita starpā ar otrreizējās pārstrādes un atkārtotas izmantošanas starpniecību. Pētījuma mērķis nebija izstrādāt atsevišķu shēmu vai novērtēt izmaksas un ieguvumus, ko rada, vienai no šīm shēmām paplašinot esošos pienākumus.

5.2.11. Ietekme uz ražotājiem, jo īpaši MVU

Būvizstrādājumu ražotāju apspriešanās, izmantojot tiešsaistes aptauju, un pētījuma rezultātu apspriešana liecina, ka ražotāji uzskata, ka jebkurš to pienākuma sniegt informāciju par bīstamajām vielām piegādes ķēdē paplašinājums radītu nepamatotu slogu, jo īpaši attiecībā uz MVU.

6. Secinājumi

Pašreizējās saskaņotās tehniskās specifikācijas aptver visus izstrādājuma ekspluatācijas īpašību aspektus saistībā ar noteikumiem par vielām, kādi pašlaik ir spēkā valsts un Eiropas līmenī.

Standartizācijas darbs, kas veikts saskaņā ar pilnvaru M/366, lai izstrādātu Eiropas novērtējuma metodes, cita starpā ietver valsts vai Eiropas tiesību aktu noteikumus, kas attiecas uz saturu. Standartu izstrādātāji (CEN) drīzumā šīs novērtējuma metodes ievieš saskaņotajos Eiropas standartos un arī EOTA iestādes tos izmantos Eiropas novērtējuma dokumentos (EAD).

Tādējādi ražotāji tiek pilnvaroti informēt par nepieciešamajām izstrādājuma īpašībām, attiecīgā gadījumā par bīstamu vielu saturu, izmantojot DoP. Tas nodrošina šīs informācijas pieejamību visiem pakārtotajiem izstrādājumu lietotājiem. Saskaņā ar CPR ražotājam kopā ar DoP ir jāsniedz informācija, kas pieprasīta REACH regulas 31. pantā (drošības datu lapa produktiem, kas paši par sevi ir bīstamas¹⁹ vielas vai maisījumi) vai 33. pantā (pietiekama informācija, lai izstrādājumu varētu droši lietot, norādot vismaz vielas nosaukumu, ja SVHC koncentrācija izstrādājumā pārsniedz 0,1 % masas).

Saskaņā ar CPR 6. panta 5. punktu šī informācija jāsniedz kopā ar DoP. Tāpēc šo informāciju (drošības datu lapas par bīstamām vielām vai informācija par bīstamajām vielām būvizstrādājumā) pievieno būvizstrādājumam visā piegādes ķēdē līdz gala lietotājam (uzņēmējam, darba veicējam un patērētājam).

Ar REACH saistītajai informācijai, kas ražotājam jāsniedz, jāņem vērā lietotāju, darba veicēju un patērētāju aizsardzība. Jebkura REACH regulas turpmāka paplašināšana nolūkā ietvert jaunas vielas automātiski attiecas arī uz pienākumu būvizstrādājumu ražotājiem izplatīt attiecīgo informāciju, tādējādi ejot kopsolī ar zinātnes attīstību.

Līdzīgi arī pilnvara M/366 un turpmāk izstrādātie standarti, kas tiks izmantoti būvizstrādājuma ekspluatācijas īpašību deklarēšanai, ievēros valstu un ES attīstību attiecīgajā jomā.

Ņemot vērā, ka jāsniedz tikai informācija, kas norādīta REACH regulas 31. un 33. pantā, un jebkādu tādu skaidru valsts vai ES tiesību aktu trūkumu, kuros pieprasīts DoP sniegt papildinformāciju, CPR norādītie pienākumi pašreiz nav līdzeklis, lai sniegtu lietotājiem informāciju par jebkādas bīstamas vielas saturu visos būvizstrādājumos, jo drošības datu lapu pievieno tikai papildus DoP, ja to pieprasa REACH.

Iesniedzot DoP kopā ar REACH informāciju, kā paredzēts CPR 6. panta 5. punktā, var nodrošināt lietderīgu rīku, lai, piemēram, ar apzinātas lietotāja un patērētāja izvēles starpniecību īstenotu mērķus attiecībā uz cilvēku veselības un apkārtējās vides augsta līmeņa aizsardzību vai resursu ilgtspējīgu izmantošanu, cita starpā īstenojot otrreizējo pārstrādi un atkārtotu izmantošanu.

Neatkarīgā pētījumā par konkrētām vajadzībām pēc informācijas par vielu saturu būvizstrādājumos tika noteiktas vairākas shēmas un leģislatīvie noteikumi, kuros izmantota informācija par vielas saturu izstrādājumos. Vairums shēmu piemērotu jauktu satura/emisiju pieeju, īpaši pievēršoties būvizstrādājumu radītām emisijām. Tā kā pētījums tika veiksmīgi

¹⁹ Detalizētu REACH 31. panta darbības jomu skatīt iepriekš 3. nodaļā.

īstenots tikai kā attiecīgo shēmu apsekojums un apkopojums, tajā netika noteikta un novērtēta individuāla shēma vai shēmas noteikumi, ko varētu ieteikt kā 6. panta 5. punktā norādītā pašreizējā pienākuma papildinājumu. Tā kā novērtētās shēmas nesniedz detalizētu informāciju, nav iespējams izdarīt precīzākus secinājumus par vielu (izņemot SVHC) saturu.

No otras puses, būvizstrādājumu ražotāji, jo īpaši MVU, kas tika apsekoti pētījumā, jebkuru pašreizējā pienākuma sniegt informāciju paplašināšanu uzskata par ievērojamu un nepamatotu slogu.

Tāpēc Eiropas Komisija uzskata, ka, lai konsolidētu būvizstrādājumu iekšējo tirgu Regulas (ES) Nr. 305/2011 īstenošanas ietvaros, īpašās vajadzības pēc informācijas par bīstamo vielu saturu būvizstrādājumos ir pietiekami ievērotas spēkā esošajos CPR noteikumos, jo īpaši tās 4. pantā kopā ar 6. panta 5. punktu. Tomēr saskaņā ar attiecīgiem ES tiesību aktos pieejamiem instrumentiem būtu turpmāk jānovērtē un attiecīgā gadījumā jārisina vajadzība pēc turpmākām iespējām informēt gala lietotājus par vielu klātbūtni būvizstrādājumos, lai nodrošinātu augsta līmeņa veselības aizsardzību un drošību darba ņēmējiem, kas izmanto būvizstrādājumus, un būvju lietotājiem, tostarp attiecībā uz daļu vai materiālu otrreizējās pārstrādes un/vai atkārtotas izmantošanas prasībām.

Jāuzsver, ka iepriekš minētie secinājumi par Regulas (ES) Nr. 305/2011 īstenošanu, ņemot vērā Līguma par ES darbību noteikumus, izņemot 114. pantu, neskar iespēju, ka Komisija nepieciešamības gadījumā uzņemsies atbilstošas likumdošanas iniciatīvas.